

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:2250

av Mikael Oscarsson m.fl. (KD)

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ansluta sig till försvarsalliansen Nato och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvarspolitisk inriktning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om frivilligorganisationernas förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det civila försvaret och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om terrorismbekämpning och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

De kristdemokratiska partierna i Europa har sedan andra världskriget varit med och tagit ansvar för att freden ska främjas i vår del av världen. EU är en union som på många sätt bygger på de kristdemokratiska värderingarna. Vi vet att det, för att stävja människans förmåga till ondska, krävs mer än fromma förhoppningar.

Försvaret ska ge oss den säkerhet vi som nation behöver för att kunna lämna över ett bättre samhälle till våra barn än det vi ärvde av våra föräldrar. Försvaret handlar om barn och ungas framtid och vårt förvaltarskap som ansvariga vuxna. Det skapar förutsättningarna för den ram inom vilken ett gott samhälle och en social, etiskt styrd marknadsekonomi frodas.

Omvärldsläget

Läget runt Östersjön är idag sämre än på länge. Under mer än 15 år har vi sett en allt mer avspänd nivå i det säkerhetspolitiska läget i regionen. Sedan Sovjets fall har länderna runt Östersjön valt att lägga allt mer resurser på välfärdsfrågor och allt mindre på försvar. Nu är läget ett annat och Sveriges försvars- och säkerhetspolitik har inte tillräckligt tydligt anpassats efter den utvecklingen. Detta förändras nu i ett första steg tack vare försvarsöverenskommelsen som Kristdemokraterna, Centerpartiet, Moderaterna och regeringen står bakom.

Många både små och stora händelser målar sammantaget upp en skrämmande bild av verkligheten. Allt ifrån en allvarlig cyberattack mot Estland 2007 till de ryska störningarna av utläggningen av elkabeln Nordbalt mellan Sverige och Litauen. Eller den så kallade Ryska påsken 2013 och ubåtskränkningarna i Stockholms skärgård 2014. Sammantaget ger incidenterna en bild av ett allt mer aggressivt Ryssland som för första gången sedan andra världskriget flyttat en territorialgräns i Europa med militära medel.

Försvaret

För att förstärka försvarsförmågan och anpassa den till en alltmer orolig omvärld ingicks försvarsöverenskommelsen våren 2015. Denna överenskommelse är ett trendbrott där Försvarsmakten på mycket länge får ökade anslag. Sedan början på 90-talet har Försvarsmaktens anslag minskat som andel av BNP och organisationen har fått genomgå stålbad efter stålbad. Överenskommelsen är således en viktig del i att börja stärka ett försvar som under allt för lång tid fått sina anslag reducerade.

Försvarsöverenskommelsen löser de mest akuta problemen och kommer tillåta Försvarsmakten att stärka organisationen, materieltillgången och försvarsförmågan. Efter överenskommelsens utgång finns dock både ekonomiska och strukturella problem som arbetas vidare med. Den nuvarande försvarsmaktsstrukturen har i viss mån misslyckats med att tillgodose personalens kompetensutveckling. En av de absolut

största orsakerna till detta är bristen på möjligheter att hålla kvalificerade övningar. Detta grundar sig i bristen på övningsfält godkända för övning, tillgång till fungerande materiel men också ekonomiska resurser. Dessa problem kommer i viss utsträckning lösas tack vare försvarsöverenskommelsen.

I nästa skede vill Kristdemokraterna att möjligheter till kvalificerade övningar med förband stärks ytterligare samt att officersutbildningen tydligt tar sikte på att utveckla officerarnas kärnkompetens – att leda väpnad strid och därmed relaterad verksamhet. En tydlig åtgärd skulle kunna vara att se över hur miljöprövningen av övningsfält kan snabbas upp med bibehållen integritet. Dessa delar är viktiga för att få den rekryterade personalen att stanna inom organisationen.

Utöver att förvalta och utveckla befintlig verksamhet måste vi samtidigt lyfta blicken och påbörja arbetet med att se över på vilka nya fronter och i vilka nya konstellationer vi måste kunna samverka för att möta nya hot. Att bygga upp ett försvar som självt kan försvara Sverige är varken realistiskt eller kostnadseffektivt inom en överskådlig framtid. Därför föreslår vi att Sverige ansluter till försvarsalliansen Nato.

Försvarsmaktens arbete måste också börja granskas i större utsträckning. Inte i syfte att ifrågasätta myndighetens verksamhet, utan i syfte att granska medel och måluppfyllelse. Detta bör göras av Riksrevisionen varje eller vart annat år och under stor transparens. Granskningen bör inkludera vilken tillgänglighet av system och förband landets försvarsmakt har, tillgänglighet till flygplan, fartyg och personal men också antal gånger incidentberedskapen startat. Detta görs idag framgångsrikt i Tyskland och även i viss utsträckning i de baltiska länderna.

Internationella insatser

Parallellt med ett starkare nationellt försvar är det viktigt att det internationella arbetet fortsätter i befogad omfattning. Att värna Sveriges territoriella integritet ska vara Försvarsmaktens första prioritet. Men, att stå upp för mänskliga rättigheter internationellt och omsätta detta i praktiken är också prioriterade frågor. Det är därför av stor vikt att Sverige kan ställa svensk personal till förfogande för fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet inom ramen för Nato, FN, EU och OSSE. Med svensk närvaro kan vi bidra med tillgängliga resurser och kompetens. Att Sverige nu bidrar till koalitionen mot Islamiska staten genom ett militärt utbildningsbidrag i Irak är viktigt, men vi måste vara beredda att göra mer. Sverige

måste också ha beredskap att bidra till fredsfrämjande insatser i Syrien. Det får inte råda några som helst tvivel om var Sverige står i dessa frågor. Kampen mot terrorism och tyranni får aldrig upphöra. Kampen för frihet, öppenhet, demokrati och människovärde ska fortsätta. Både här hemma och utomlands.

Totalförsvaret

För att säkerställa bibehållna samhällsfunktioner vid ett skymningsläge är totalförsvarets, militärt och civilt försvar, alla bitar absolut nödvändiga. Under allt för många år har arbetet med att planera för totalförsvaret uteblivit. Förberedelserna har varit sparsamma eller inga alls och möjligheten att upprätthålla någon form av civilt försvar vid en kris är idag mycket små om några alls. Planeringen för totalförsvaret bör återupptas och myndigheters förmåga på central och regional nivå att prioritera och fördela resurser vid höjd beredskap bör utvecklas och möjligheterna till att aktivera totalförsvaret vid en kris säkras.

Civila försvaret är samverkan mellan Försvarmakten och ett antal samhällsfunktioner, organisationer, institutioner och företag. På uppdrag av den förra regeringen pågår för tillfället ett arbete med att återuppta planeringen för det civila försvaret inom länsstyrelser och centrala myndigheter. I detta arbete är det angeläget att lärdomar och resurser från arbetet med skydd mot olyckor och krisberedskap också används i planeringsarbetet för det civila försvaret.

Målet med civila försvaret ska vara att värna civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och att bidra till Försvarmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp. Detta bygger in en robusthet i samhället som gör att samhället kan upprätthålla vissa funktioner trots ett försämrat säkerhetsläge.

Då omvärldsläget de senaste åren förändrats till det sämre finns det ett behov av att återuppta planeringen och förberedelserna för det civila försvaret. Kristdemokraterna delar regeringens analys att det finns behov av att utveckla samhällets förmåga att stödja Försvarmakten vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

Därför måste det civila försvarets förutsättningar ses över och planering för detta påbörjas skyndsamt.

Frivilligorganisationerna

För att möjliggöra ett heltäckande försvar av Sverige spelar frivilligorganisationerna en vital del i det arbetet. För att underlätta organisationernas arbete är det fundamentalt att frivilligorganisationerna får de förutsättningar som krävs för att de ska kunna fullfölja sitt högkvalitativa arbete. Organisationerna bidrar till att stärka det breda säkerhetsarbetet samt att förankra Försvarsmaktens arbete hos civilbefolkningen. Genom att stärka frivilligorganisationerna i fredstid så kommer också organisationernas förmåga att möta allvarliga händelser och kriser att öka.

Därför bör frivilligorganisationernas förutsättningar utvecklas i syfte att stärka dem i deras arbete inom ramen för totalförsvaret.

Terrorism

Terrorism är ett långtidsverkande hot. Enstaka terrorhandlingar får oftast inte någon omedelbar effekt på ett lands ekonomiska och politiska utveckling. På längre sikt kan dock olika åtgärder för att möta presumtiva terrorhot leda till åtgärder som begränsar både handel och människors rörlighet, vilket påverkar den ekonomiska tillväxten. Likaså kan olika säkerhetsåtgärder – som att myndigheter i ökad omfattning anser sig behöva följa medborgarnas aktiviteter på internet, kontrollera ekonomiska transaktioner och eventuellt censurera information på nätet – leda till att enskilda människors fri- och rättigheter undermineras. Terrorism utgör därför ett allvarligt hot mot demokratin, nationellt som internationellt.

I det fall extremistorganisationer får tillgång till kärnladdningar, radioaktiva ämnen eller kemiska och biologiska vapen, kan framtida terrorhandlingar leda till oöverskådliga konsekvenser. Konflikter, som den i Syrien, ökar risken för att massförstörelsevapen hamnar i olika terrororganisationers händer.

Ett starkt orosmoment är att olika terrornätverk, för att finansiera sin verksamhet, i ökad omfattning blir en del av den organiserade internationella brottsligheten och därmed får ekonomiska resurser för alltmer sofistikerade aktioner. Möjligheterna att t.ex. muta personer i olika säkerhetsorganisationer som har till uppgift att bekämpa terrorism ökar också. Orsakerna till terrorism är många, från extremistiska ideologier till fattigdom och marginalisering av olika grupper i ett samhälle.

I arbetet med att bekämpa terrorism måste en beredskap finnas för att möta denna typ av hot. Därför föreslår Kristdemokraterna att förlänga insatsen i Irak samt att ställa svensk personal och materiel till förfogande för fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet inom ramen för Nato, FN, EU och OSSE.

Det är vår uppfattning att Sverige måste stärka sin försvarsförmåga för att kunna leva upp till att skydda Sverige och landets intressen. Detta görs genom försvarsöverenskommelsen som tillför ett antal förstärkningar och genom att nödvändiga förändringar som möjliggör en långsiktig och hållbar personalförsörjning inom Försvarsmakten genomförs.

Tabell 1

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (KD)
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	26 304 776	
1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	1 124 715	
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	8 415 827	
1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	6 877 682	
1:5 Forskning och teknikutveckling	605 058	
1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	24 248	
1:7 Officersutbildning m.m.	209 705	
1:8 Försvarets radioanstalt	924 926	
1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	178 796	
1:10 Nämnder m.m.	5 801	
1:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor m.m.	109 220	
1:13 Försvarsunderrättelsedomstolen	7 922	
1:14 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	12 916	
2:1 Kustbevakningen	1 098 650	
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	74 850	
2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	21 080	
2:4 Krisberedskap	1 078 646	
2:6 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	224 171	
2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 052 561	
2:8 Statens haverikommission	44 260	
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	371 909	
4:1 Elsäkerhetsverket	59 713	
Summa	48 827 432	

Andreas Carlson (KD)

Sofia Damm (KD)

Tuve Skånberg (KD)